

Зовнішнє незалежне оцінювання 2011 року
Основна сесія № 1
Відповіді на завдання тесту з української мови і літератури

Умова завдання та правильна відповідь
<p style="text-align: center;">Прочитайте текст і виконайте завдання 1–7.</p> <p>(1) Навколо аеродрому лежали пшеничні поля, <i>розбавлен..і</i> яскраво-ядучими квітами, над якими тягуче нависали оси. (2) Зранку сонце прогрівало асфальт і сушило траву, що пробивалася крізь <i>бетон..і</i> плити. (3) Біля злітної смуги рвалися на вітрі полотнища прапорів, тяглися дерева, <i>обплетен..і</i> павутиною й <i>запален..і</i> гострим ранковим світлом. (4) Над аеродромом безмежно нависало небо раннього червня, воно розгорталося під вітром, лунко підіймалося, й опадало вниз. (5) Оглушуючи ранок своїм допотопним дуднінням, [...] розвертався над сонним містечком, будучи його з легкого та примарного сну.</p>
1. Замість пропуску в останньому реченні має бути слово літак
2. Слово <i>безмежно</i> в четвертому реченні можна замінити фразеологізмом без кінця-краю
3. З подвоєним <i>nn</i> у тексті треба писати слово бетон..і
4. Прикметник <i>яскраво-ядучими</i> написано через дефіс, оскільки він означає відтінок кольору
5. Форму однини має в тексті іменник смуги
6. Простим є речення п'яте
7. Пунктуаційну помилку допущено в реченні четвертому
8. На другий склад падає наголос у слові цемент

<p>9. Літеру <i>e</i> треба писати на місці обох пропусків рядка в..сняне мар..во</p>
<p>10. Помилково вжито слово в рядку заказати букет квітів</p>
<p>11. Неправильно утворено слово А мебельний</p>
<p>12. Неправильно утворено форму слова у варіанті усих учасників</p>
<p>13. Неправильно побудовано речення Письменник прагнув розповісти про внутрішній світ Івана Дідуха й чому він емігрує.</p>
<p>14. Прочитайте уривок. <i>Людина велична (1) своїх крайнощах: (2) мистецтві, коханні, самопожертві, (3) відданості і (4) егоїзмі. (5)се ж світу найчастіше не вистачає саме золотої середини.</i> Літеру у слід писати на місці всіх цифр, окрім 4</p>
<p>15. Правильну відмінкову форму числівника сто вісімдесят сім наведено в рядку Р. в. ста вісімдесяти семи</p>
<p>16. Через дефіс пишуться всі прислівники рядка віч/на/віч, по/домашньому, будь/де</p>
<p>17. Правильно утворено форму третьої особи множини від інфінітива бігти – біжать</p>
<p>18. Кому перед <i>як</i> треба поставити в реченні Роса посипалась як дощ.</p>
<p>19. Кількість букв і звуків однакова в кожному слові рядка любов, пасьянс, щупальце</p>

20. Граматично правильне закінчення речення « <i>Читаючи «Зачаровану Десну» О. Довженка...»</i> ви збагачуєте своє мовлення	
21. У реченні « <i>Викладач дуже зрадив, ... почув самостійні судження студентів</i> » може бути кожен з названих сполучників, окрім тобто	
22. Прочитайте речення. <i>Сонце зайшло (1) та відблиски неба ще живуть на стрілчастих (2) блискучих ракетах (3) що (4) скільки глянеш (5) височать по всьому стелу.</i> Кому треба ставити на місці всіх цифр, окрім 2	
23. Помилку в написанні імені по батькові допущено в рядку Віталієвич, Ігорович, Степанівна	
24. Приєднайте до частини « <i>Хмари вкрили весь небосхил...</i> » запропоновані варіанти та з'ясуйте тип кожного з утворених речень.	
<i>Варіант завершення речення</i>	<i>Тип речення</i>
... і рясна злива не забарилася.	складносурядне
... та й зависли над приишклим містом.	просте з однорідними членами
... навіть клептика світлого не лишилося.	складне безсполучникове
... дарма що недавно вигрівало сонце.	складнопірядне
25. Побудуйте речення з відповідними фразеологізмами.	
<i>Речення</i>	<i>Фразеологізм</i>
Місто наше він знає...	як свої п'ять пальців.
Схожі ми з сестрою...	як дві краплі води.
Раптовий приїзд сина був...	як грім з ясного неба.
Мама крутилася з ранку до вечора...	як білка в колесі.

26. З'ясуйте, який вид підрядного відповідає кожному фрагментові складного речення.	
<i>Фрагмент речення</i>	<i>Вид підрядного речення</i>
Щоб гарно жити, ...	мети
Мені здалося, що...	з'ясувальне
.., могли б запам'ятати.	умови
Я чула пісню, що...	означальне
27. З'ясуйте вид наведених простих речень.	
<i>Вид речення</i>	<i>Речення</i>
називне	Людське життя...
означено-особове	Лови летючу мить життя.
узагальнено-особове	Судженого конем не об'їдеш.
безособове	І жити спішити треба...
28. З'ясуйте, якими частинами мови є виділені слова (цифра в дужках позначає наступне слово). (1)Обабіч левад (2)скрізь видно розкішні садки, які (3)неначе заглядають в долину через (4)верхи верб.	
1 прийменник	
2 прислівник	
3 частка	
4 іменник	
<p>Прочитайте текст (цифри в дужках позначають номери рядків) і виконайте завдання 29–36.</p> <p>Містика київських потопів</p> <p>(1–3) Чи хтось бачив, щоб над Києвом летів великий білий птах? Ні? Правда, небагато киян упізнали б лебедя. Більшості на небо ніколи й глянути. А я з дитинства пам'ятаю, як схвильовано видивлялися навесні білого лебедя старші сусідки.</p> <p>(4–6) Зараз мало хто в Києві знає, як це стосується можливого потопу. Звісно, прикмети тепер не завжди працюють, зважаючи на екологію та «вдосконалення» природи. Лише Господь достеменно знає, як воно буде кожного разу насправді.</p> <p>(7–16) А бувало по-всякому. Пам'ять поколінь донесла цікаві оповідки про те, як і чому заливало Київ; що віщувало шкоду від стихії та які містичні сили «відповідали» за провіщення чи відвернення лиха. У дитинстві я чула від мешканців київського Подолу все нові версії витівок Видибая – так називали Перуна, якого вкинули в Дніпро, коли хрестили киян. Що характерно, кияни зробили з нього не мстивого грізного діда, а віщуна, який міг допомогти. Скільки хлопчаків щоліта пірнало в</p>	

районі Видубицького монастиря, скільки дітлахів нишпорило «печерами» в горі поруч, сподіваючись знайти золоті та срібні Перунові стріли! Навіть розповідали, що десь на горі жила ворожка, яка мала одну стрілу й використовувала її у своєму ремеслі. Однак усе ж не Видибай став провісником потопів.

(17–24) Героїнею відповідних віщувань була Либідь, сестра засновників Києва. Саме вона, перевтілена в білого птаха, попереджала про небезпеку від води. За старокиївськими переказами, Либідь, явившись як птах, що голосить, могла попередити праведну душу навіть тоді, коли хтось замірявся закладати будинок на підземних плавунках. А таких територій над річкою Либідь і в інших київських закутках було чимало. Бідних киян – мешканців Либідських мочар – описав Іван Нечуй-Левицький у «Київських прохачах»: раніше на тамтешніх непевних ґрунтах тільки бідняки та прохачі й селилися.

(25–28) Однак найбільше з тривогою та надією виглядали Либідь навесні, очікуючи водопілля. Деякі киянки навіть намагалися задобрити її, залишаючи гостинці в дуплах столітніх верб над водою. Душа княжни могла попередити і про біду, і про життєдайну воду.

(29–34) А починалося все так: за переказом, сестра засновників Києва Либідь була жрицею богині водної стихії Дани. Письменниця Наталена Королева у своїх «Легендах старокиївських» згадує про це, однак наділяє долю князівни напруженим, фатальним драматизмом. Старі ж кияни були переконані, що жила князівна Либідь довго та щасливо, сповна виконала свою місію жриці, а по смерті залишилася берегинею-заступницею киян.

(35–47) Цікаво, що певний час заступатися доводилося через дрібниці: хтось джерельце необачно замутив чи на річці насмітив. Але на початку смутних часів князівських незгод один із нащадків Ярославичів піддався на вмовляння купців трохи поглибити й розширити річку Почайну, щоб зручніше було підпливати важким суднам, переповненим крамом. Подейкується в переказі, що зробив він то за «мзду купецьку велику», бо хотів поставити собі новий терем. Пролетіла начебто тоді Либідь із жалібно-гнівним криком, і хазяйновиті кияни занепокоїлися, стали грудьми проти купців-зачинщиків і князя. І що ж: робіт з «удосконалення» Почайни не докінчили – відмовилися від «грішного діла». Судна тих купців потрощила буря на Дніпрі, яка невідомо звідки взялася серед погожого дня, а наступної весни сталося лихо на воді з кимось із князевих родичів. Сам же він залишився на весь вік зганьбленим і безталанним, бо обурені кияни прийшли з вилами під новий терем, що не пішов йому на користь...

(48–53) «Екологічний урок» був засвоєний і замолений, тривалий час кияни не потерпали від води. Були навали й пожежі, але нікому й на думку не спадало змагатися

з природою, самовпевнено її гнуздати. Аж поки, крім варварського «зняття скальпу» із Замкової гори за наказом Петра I, щоб знищити саму згадку про княжу столицю, крім абсурдної, з огляду на особливості рельєфу, перебудови київських укріплень, – було задумано і масштабний, як на XVIII століття, проект «підкорення річки».

(54–62) Коли 1712 року задля зручнішого проходження барок почали перекопувати Почайнинську косу, що захищала Поділ від великої води, старі кияни – від князівських нащадків до майстрових подолян – обурилися, протестували й чекали клекоту Либеді. Але яке було діло до старосвітських «малоруських пліток» і «забобонних протестів» тодішній київській колоніальній адміністрації! Можливо, також «купці» переконали... Що сталося потім – відомо: перерізану косу Дніпро згодом розмив, від Почайни залишилося кілька озер, і відтоді Поділ стало періодично заливати з чималими збитками, смертельними хворобами від розмитих старих комунікацій, куди потрапляли води з-під цвинтарів, і розмоканням від цієї «мертвої» води осель.

(63–67) Як казали старі кияни, то кара й за наші гріхи, що не вберегли угіддя Либеді та свій предківський спадок від сваволі. Такі розмови я чула перед потопом 1970 року, коли залило значну частину Подолу, а вода в підвалах стояла подекуди років два. Бачити Либідь над Києвом не доводилося, однак сусідські родини про це розповідали.

(68–75) Останній (1979 року) потоп у Києві я зустріла вже школяркою. Із групою художньої школи виїздила в Гідропарк на етюди і якось побачила великого птаха на малюнку іншої дівчинки – киянки в першому поколінні, котра не знала про віщунку Либідь. На запитання, що це за птах, колежанка відповіла, що бачила лебедя в небі, тож і відтворила сумлінно на папері. Наступним запитанням стало, чи птах кричав, на що була заперечна відповідь. Розповідь викладачки про птаха й можливе витлумачення його появи було сприйнято як гарну казку, однак незабаром пів-Гідропарку залило.

(76–82) За старокиївським переказом, Либідь, яка мовчки пролітає над якоюсь київською місциною, — це вістка про півбиди, на відміну від гіршої ситуації, коли птах голосить. Якщо ж з'являється білим птахом у веселці – це провісник лагідної весни, коли вода до людей добра. Тоді кияни поспішали, поки веселка не погасне, набрати водиці з живого джерела: вона, осінена крилом Либеді, вважалася помічною багато в чому: проти хвороб; для дівчат, які нею вмивалися «на красу»; для «відливання» лиха від хати.

(83–84) Дай, Боже, бачити тільки добрі знаки над нашими домівками, але для цього треба і не робити лиха самим, і не допускати його від інших.

За Ольгою Недавньою, газета «Дзеркало тижня», 897 слів

29. Фразеологізмом у тексті є вислів стати грудьми (рядок 41)
30. Назвою річки є в тексті слово Либідь
31. Синонімами до слова <i>гнуздати</i> (рядок 50) є всі слова, окрім затамовувати
32. Трагічною була доля князівни Либеді за версією Наталени Королевої
33. Засобом міжфразового зв'язку четвертого та п'ятого речень тексту (рядок 2) є сполучник
34. У тексті немає мікротеми заснування Кисва
35. Стиль тексту – публіцистичний
36. Жанр тексту – стаття
37. Рядки «Ой щоб слава не пропала / Поміж козаками» є в історичній пісні
38. Затемнення сонця спостерігають персонажі твору «Слово про похід Ігорів»
39. «Його мандрівне життя є предметом оповідань і легенд», - сказав Микола Костомаров про Григорія Сковороду
40. «Сама заробляє собі на прожиття; вірно чекає хлопця, якого кохає; має природний розум, кмітливість; готова до самопожертви заради матері» – це характеристика Наталки («Наталка Полтавка»)

41. «Нехай же знають і наших! Бо є такі люди, що говорять та й пишуть, буцімто з наших ніхто не втне, щоб було і звичайне, і ніжне, і розумне», - пише автор у передмові до свого твору «Маруся»
42. Слова «Воли в ярмі, та й ті ревуть, а то щоб душа християнська всяку догану, всяку кривду терпіла і не озвалась!» належать Прокопові («Інститутка»)
43. “Польовою царівною” названо Галю Гудзь («Хіба ревуть воли, як ясла повні?»)
44. Актором української професійної театральної трупи Михайла Старицького був Іван Карпенко-Карий
45. «Основною темою я зробив смерть пророка, непризаного своїм народом», – так автор визначив тему свого твору «Мойсей»
46. Ідея служіння митця народів є провідною у творі “Intermezzo”
47. Красу весняної ночі відтворено у вірші «Ви знаєте, як липа шелестить...»
48. «Всім серцем любіть Україну свою», - закликав читачів Володимир Сосюра
49. У творі “Я (Романтика)” центральною є тема роздвоєності особистості
50. Пісня “Ой, піду я до роду гуляти” є композиційним обрамленням твору “Україна в огні”
51. «За тобою завше будуть мандрувати / Очі материнські і білява хата», - каже синові героїня твору Василя Симоненка
52. «Переплелись, як мамине шиття, / Мої сумні і радісні дороги», – каже ліричний герой твору Дмитра Павличка

53. «Палахкотливий стовп... прибрав обрис, подібний до чаші, що сховали її селяни в чорнозем і нікому не відкрили її таємниці... Здається над ними, з нетлінною непоборимою силою, сходить вона: навіки принести порятунок», - такий символ з'являється у фіналі твору

«Жовтий князь»

54. В уривку

«Під Берестечком бився ти сміливо.

Під Зборовом також і над Пилявою
своє ім'я ти не покрив неславою.

І тільки у домашньому бою

смівість раптом втратив ти свою»

схарактеризовано

Грицька Бобренка

55. До письменників-«шістдесятників» належать

Дмитро Павличко, Василь Симоненко

56. «Алхіміком мудрих слів» Максима Рильського названо у творі

«Сучасники»

57. Установіть відповідність між твором і цитатою з нього.

“Сон” (“У всякого своя
доля”)

«А братія мовчить собі,
Витріщивши очі!»

“Кавказ”

«Од молдованина до фінна
На всіх язиках все мовчить,
Бо благоденствує!»

“До Основ'яненка”

“Наша дума, наша пісня
Не вмре, не загине!”

“І мертвим, і живим...”

“Учітесь, читайте,
І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...”

58. Установіть відповідність між персонажем і його характеристикою.

Той, що греблі рве	“Молодий, дуже білявий, синьоокий, з буйними і разом плавкими рухами; одяг на ньому міниться барвами, від каламутно-жовтої до ясно-блакитної, і поблискує гострими злотистими іскрами”
Водяник	“Він древній, сивий дід, довге волосся і довга біла борода всуміш із баговинням звисають аж по пояс. Шати на ньому – барви мулу, на голові корона із скойок”
Лісовик	“Малий бородатий дідок, меткий рухами, поважний обличчям; у брунатному вбранні барви кори, у волохатій шапці з куниці)”
Перелесник	“Гарний хлопець у червоній одежі, з червонястим, буйно розвіяним, як вітер, волоссям, з чорними бровами, з блискучими очима”

59. Установіть відповідність між військовим загоном і його очільником.

«Загоном Добровольчої армії генерала Антона Денікіна командував»	Половець Андрій
«Купу кінного козацтва головного отамана Симона Петлюри вів»	Половець Оверко
«З-за ліска вискочили вершники з чорним прапором, розгорнулися, пропустивши наперед тачанки, “до зброї! по конях! кулемети! махновці!». Їх вів	Половець Панас
«І тоді за дощем з’явилося марево: розгорнувся здалеку червоний прапор кінного загону інтернаціонального полку», яким командував	Половець Іван

60. Установіть відповідність між письменником і цитатою з його твору.

Микола	«Арешт Ялового – це розстріл цілої Генерації... За що? За те, що ми були найщирішими комуністами?»
Хвильовий	Нічого не розумію. За Генерацію Ялового відповідаю перш за все я...»
Олександр Довженко	«Життя моє не дуже добре, трудне і невеселе. Проте до всього привикають люди, привик і я терпіти помаленьку... пишу одну повість про діда, батька, матір і про все, одне слово, сосницьке життя, ще коли я був маленьким...»
Остап Вишня	«Були на полюванні. Не вбили і не застрелили нічого. Для мене це – типове явище. Коли я приходжу, як завжди, додому “попом”, без нічого, – всі спокійні»
Микола Куліш	«Вибравши для комедії “Мина Мазайло” тему – міщанство й українізація, я, в першу чергу, звернув увагу на криштально витриману ідеологічну установкуку п’єси, зважував кожну дію, вивіряв кожне слово»